

Düşük Gelir Düzeyine Sahip Bir Bölgede Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Değerlendirilmesi

Medine Aysin Taşar¹*, Çağatay Özcan¹*, Rukiye Ünsal Saç¹*

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Ankara, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, Ankara'da düşük gelir düzeyine sahip ergenlerin çocukluk çağı örselenme yaşantılarını ve bunu etkileyen sosyodemografik özellikleri saptamak amacıyla düzenlendi.

Yöntem: Bu çalışmada, Nisan 2013-Temmuz 2014 tarihleri arasında çocuk polikliniklerimize başvuran, herhangi bir sağlık sorunu olmayan, 14-18 yaş arası 1007 ergen araştırmaya alındı. Çocuk ve ergenlerin istismarını saptamak amacıyla 18 yaşından önceki örselenme yaşantılarını taramaya yönelik geçerlik ve güvenilirliği yüksek olan 'Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği' (ÇÖYÖ) kullanıldı. Ayrıca, çalışmada sosyodemografik nitelikler hakkında veri toplamak için 'Kişisel Bilgi Formu' kullanıldı. Uygulama sırasında, ergenlere içten ve samimi bir şekilde cevaplamaları ve verdikleri cevapların gizli kalacağı belirtildi. Ölçekten alınan puanların yüksek olması olumsuz olarak nitelendirildi.

Bulgular: Çalışma grubunun yaş ortancası 16 yıl (14-18), %62.3'ü kız ve tamamının gelir düzeyi düşüktü. Geniş ailede yaşayanlar ve babası sağ olanlarda ÇÖYÖ puanları yüksek iken ($p<0.05$), ailesinde sevgi ve huzur ortamı olanlarda düşük saptandı ($p<0.05$).

Sonuç: Örselenme yaşantılarını öngörmede kullanılan ÇÖYÖ'den alınan puanlar, ülkemizde yapılan diğer çalışmalara göre, bölgemizdeki ergenlerde daha yüksek saptandı. Özellikle babaları hayatta olan ve geniş ailede yaşayan çocukların örselenme yönünden riskli oldukları görüldü. Bu nedenle gelir düzeyi düşük olan bölgede yaşayanların, babaların ve aile büyüklerinin eğitiminin çocukların örselenmesini azaltmada çok önemli olacağını düşünmekteyiz. Bölgemizdeki ve diğer benzer özellikleri taşıyan bölgelerde yaşayan ailelerin yaygın ve güçlü eğitiminin, iyi bir sosyal destek sisteminin olmasının, çocukları örselenmekten ve bunun uzun dönem etkilerinden koruyacağını düşünmekteyiz. Çalışmamız, ülkemizde ergenlerde ÇÖYÖ kullanılarak örselenme yaşantılarının değerlendirildiği ilk çalışmadır.

Anahtar kelimeler: Ergen, çocuk örselenmesi, ekonomik düzey

ABSTRACT

The evaluation of childhood traumatic experiences in a low-income district

Objective: This study was organized to determine the childhood traumatic experiences and affecting sociodemographic factors, in adolescents in a low-incomedy district, in Ankara.

Methods: The healthy 1007 adolescents, ages between 14-18 years who attended to pediatrics outpatient clinics between April 2013-July 2014 were included in the study. The abuse experiences in children and adolescents younger than 18 years were determined by using 'Childhood Trauma Questionnaire' which has a high validity and reliability. Besides, 'Personal Information Form' was used to collect data about sociodemographic characteristics. Adolescents were asked to answer honestly and intimately and were promised to keep their answers' confidential. High scores obtained from the scales were considered unfavorable.

Results: Median age of the study group was 16 years (14-18), 62.3% were girls, all had low income level. Adolescents living in large families and with their fathers alive had high CTQ scores ($p<0.05$), however, those with love and peace in their family had low CTQ scores ($p<0.05$).

Conclusion: The scores obtained from the CTQ, which was used for predicting traumatic experiences, were higher in the adolescents in our district compared to other studies conducted in our country. Especially those adolescents with their fathers alive and those living in large families were determined to have a higher risk in terms of abuse. For this reason, we think that the education of the residents of the low-income district, their fathers and the elders of the family are very important in reducing the abuse of children. We think that the widespread and strong education of families living in districts with similar characteristics in our district and setting a good social support system will protect children from being abused and its long term effects. This is the first study conducted in adolescents in our country that examines childhood traumatic experiences by using CTQ.

Keywords: Adolescents, child abuse, socioeconomic level

Geliş tarihi/Received: 28.03.2017 Kabul tarihi/Accepted: 13.06.2017

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Medine Aysin Taşar, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Ankara, Türkiye **Telefon/Phone:** +90-312-595-3000 **E-posta/E-mail:** aysintasar@yahoo.com

Atf/Citation: Taşar MA, Özcan Ç, Ünsal-Saç R. Düşük gelir düzeyine sahip bir bölgede çocukluk çağı örselenme yaşantılarının değerlendirilmesi. Bakırköy Tıp Dergisi 2018;14:198-203. <https://doi.org/10.5350/BTDMJB.20170328120808>

GİRİŞ

Çocukluk döneminde yaşanan fiziksel, duygusal veya cinsel örselenme, kişinin gelecekteki duygusal-fiziksel gelişimini, sosyalizasyonunu ve eğitim-iş yaşantısını olumsuz yönde etkilemektedir (1,2). Örselenme yaşantısı olmayan bireylerle karşılaştırıldığında, örselenmeye uğramış bireylerin birçok psikopatolojik ve fiziksel sorunlar yaşadığı bildirilmektedir (3,4). Çocukluk döneminde örselenmeye uğrayan bireylerin benlik kavramlarının zedelenmesi sonucu, anksiyete, depresyon, özkiyim girişimi, dissosiyatif belirtiler, yeme bozuklukları, cinsel problemler, madde kullanımı, düşük dürtü kontrolü ve kendini yıkıcı davranış örüntüleri gösterdikleri görülmüştür (2,5-8).

Sosyoekonomik ya da kültürel düzeyi düşük ailelerden gelen çocuklar, anne-babanın evlilikle ilgili (ayrılık, yalnız başına anne veya baba olma vb.) sorunları olması, anne-baba ve çocuk arasındaki olumsuz tutum ve davranışlar, aile içinde çatışmalar, anne-babanın kişisel sorunları ve aileyi etkileyen aile dışı stres kaynakları olması ile çocuğun aile içinde şiddete uğraması arasında ilişki olduğu bildirilmiştir (7,9-14).

Bernstein ve ark. (15) çocuklarda ve ergenlerdeki istismarı saptamak amacıyla 18 yaşından önceki örselenme yaşantılarını taramaya yönelik olarak 'Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği' (ÇÖYÖ) geliştirmişlerdir; geçerlik ve güvenilirliği yüksek olarak saptanmış bir ölçektir. Aslan ve Alparslan (16) tarafından ölçeğin Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Ülkemizde yapılan, ÇÖYÖ ile örselenme yaşantılarının değerlendirildiği araştırmalar ise 17-25 yaş grubunu kapsamaktadır. Ergenlerde yapılan çalışmalarda, Bal (17) tarafından örselenmenin kuraldışı davranışlarla ilişkisi incelenmiş olup ÇÖYÖ puanı verilmemiştir. Zoroğlu ve ark. (5) ergen yaş grubundaki istismar yaşantısını araştırmacıların kendileri tarafından hazırlanan bir anket ile değerlendirmişlerdir. Ülkemizde, çalışmamıza benzer olarak, ergenlerde ÇÖYÖ puanının değerlendirildiği bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu araştırmada, hastanemiz Çocuk Polikliniğine başvuran ergenlerde 'Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği' (ÇÖYÖ) kullanarak, çocukluk çağındaki örselenme yaşantılarını saptamak ve sosyodemografik özelliklerin çocukluk çağı örselenme yaşantısı üzerine etkilerini belirlemek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Nisan 2013-Temmuz 2014 tarihleri arasında Çocuk Polikliniklerimize başvuran, yaşları 14-18 arasında değişen, 1007 ergen ile yapılan, kesitsel bir çalışmadır. Sağlıklı olup kontrole gelen (Sağlık Okulu giriş kaydı için rutin sağlık tarama ya da aşılama) ve süregelen hastalığı olmayan ergenler çalışma grubunu oluşturdu.

Çalışmada sosyodemografik nitelikler hakkında veri toplamak için 'Kişisel Bilgi Formu', ergenlerin çocukluk örselenme yaşantıları (fiziksel, duygusal, cinsel) değişkenine ilişkin veriler için ÇÖYÖ kullanıldı.

Uygulama öncesinde araştırmacı tarafından kısa bir açıklama yapıldı; ergen ve ebeveyninden onam formu alındıktan sonra, veri toplama araçları bir kitapçık halinde ergenlere verildi. Uygulama sırasında, ergenlere içten ve samimi bir şekilde cevaplamaları ve verdikleri cevapların gizli kalacağı belirtildi. Çalışmaya kabul edilen 1150 olgudan anket bilgileri tam olan 1007 olgu değerlendirmeye alındı.

Çalışmada, ergenler ve ailelerinin sosyodemografik nitelikleri hakkında veri toplamak amacıyla çalışma değişkenleriyle ilgili yapılandırılmış bir 'Kişisel Bilgi Formu' hazırlandı. Bu formda, çalışmaya katılan ergenin cinsiyeti, yaşı, annesinin yaşı, eğitim düzeyleri (okuma-yazma yok, ilköğretim 1.kademe, 2.kademe, lise/üniversite), meslekleri (ev hanımı, çalışıyor, işsiz), öz-üvey mi oldukları, beraber yaşayıp yaşamadıkları, aile yapısı (çekirdek, geniş), gelir düzeyleri sorgulandı. Kişisel bilgi formunda ayrıca evde tartışma ve kavganın olup olmadığı, aile üyelerinin birbirine sevgi ile yaklaşım yaklaşmadığı, ev ortamının huzurlu olup olmadığı, evde içki içen, uyuşturucu kullanan, cezaevine giren ve bedensel özürülü kişinin varlığı sorgulandı. Olguların gelir düzeyi Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre hesaplandı (18).

Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği: Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği, Bernstein ve ark. (15) tarafından, 18 yaşından önceki örselenme yaşantılarını taramaya yönelik olarak geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlanması Aslan ve Alparslan (16) tarafından yapılmıştır. Kırk maddelik, 5'li likert tipi sorular içeren bir ölçektir; yanıt seçenekleri (1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) bazen, (4) sıklıkla ve (5) çok sık olarak verilmiştir. Bu ölçekten alınabilecek en alt puan 40,

en üst puan 200 olarak belirlenmiştir. Yüksek puanlar, o tür kötüye kullanımın çocukluk veya ergenlikte daha sık yaşandığını göstermektedir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS 15.0 programı kullanılarak yapıldı. $p < 0.05$ için sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi. Sürekli değişkenlerin dağılımının normal dağılıma uygun olup olmadığı Kolmogorov Smirnov testiyle araştırıldı. Ergen, anne ve baba yaşları, kullanılan ölçeğin dağılımları normalden farklı olduğu için tanımlayıcı istatistikler ortanca (en küçük – en büyük) şeklinde verildi. Kategorik değişkenler için tanımlayıcı istatistikler olgu sayısı ve yüzde biçiminde gösterildi. Gruplar arasında ortanca değerler yönünden farkın önemliliği Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi ile araştırıldı. Kategorik değişkenler Pearson ki-kare veya Fisher'in Kesin testiyle değerlendirildi.

Bu çalışma Eğitim ve Koordinasyon Kurulu'nun 08.05.2013 tarih ve 4216 numaralı izin kararı ile yapıldı.

BULGULAR

Çalışmayı tamamlayan 1007 ergenin yaş ortancası 16 yıl (14-18 yıl), %62.3'ü (n=628) kız, ve tamamının gelir düzeyi yoksulluk sınırının altında idi (Tablo 1). Çalışmaya kabul edilen tüm ergenler eğitim hayatlarına devam etmekteydiler.

Çalışmaya katılan ergenlerden aile ortamlarını tarif etmeleri istendi; %45'i aile içinde tartışma ortamı olduğunu, %71'i ise evde sevgi ve huzur ortamı olmadığını belirtti (Tablo 2).

Çalışma grubunun ÇÖYÖ puan ortancası 96 (40-176) idi. Sosyodemografik özelliklerine göre ÇÖYÖ puan ortancaları karşılaştırıldığında, geniş ailelere sahip olanlarda ÇÖYÖ puan ortancası '98' (40-172), çekirdek aileye sahip olanlarda 96 (40-176) olarak saptandı ($p=0.033$). Babası sağ olan ergenlerin ÇÖYÖ puan ortancası 96 (40-176), vefat etmiş olanların ise 93 (43-172) olarak bulundu ($p=0.046$).

Çalışma grubunun ailesel özellikleri ile ÇÖYÖ'den aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, aile ortamında huzurlu olan ergenlerin ÇÖYÖ puan ortancası 93 (40-158), diğer grubun

Tablo 1: Çalışmaya katılan olguların sosyodemografik özellikleri (n=1007)

Çalışma grubunun özellikleri	Sayı n (%)*	Çalışma grubunun özellikleri	Sayı n (%)*
Cinsiyet		Ebeveynlerin Medeni Durumu	
Kız	628 (62.3)	Beraber	816 (81.1)
Erkek	379 (37.7)	Boşanmış	191 (18.9)
Kardeş sayısı		Kaçıncı Çocuk	
[ortanca (dağılım)]	3 (1-6)	[ortanca (dağılım)]	2 (1-5)
Anne Yaşı (yıl)		Baba Yaşı (yıl)	
[ortanca (dağılım)]	44 (32-58)	[ortanca (dağılım)]	48 (35-63)
Anne		Baba	
Öz	927 (92.1)	Öz	970 (96.3)
Üvey	80 (7.9)	Üvey	37 (3.7)
Anne		Baba	
Sağ	940 (93.3)	Sağ	960 (95.3)
Vefat etmiş	67 (6.7)	Vefat etmiş	47 (4.7)
Anne Eğitim		Baba Eğitim	
Okuma-yazma bilmiyor	175 (17.3)	Okuma-yazma bilmiyor	77 (7.6)
İlköğretim birinci kademe	343 (34.1)	İlköğretim birinci kademe	407 (40.4)
İlköğretim ikinci kademe	313 (31.1)	İlköğretim ikinci kademe	310 (30.7)
Lise/ Üniversite	176 (17.5)	Lise/ Üniversite	213 (21.3)
Anne Meslek		Baba Meslek	
Ev hanımı	733 (72.8)	Serbest meslek	663 (65.9)
Çalışıyor	274 (27.2)	Memur	75 (7.4)
		İşçi	269 (26.7)
Aile tipi			
Çekirdek	612 (60.8)		
Geniş	395 (39.2)		

*: Sütun yüzdesi

Tablo 2: Çalışmaya katılan olguların aile özellikleri

Çalışma grubunun özellikleri	Sayı n (%) *
Aile içi tartışma	
Var	457 (45.4)
Yok	550 (54.6)
Ailede alkol kullanan kişi	
Var	311 (30.9)
Yok	696 (69.1)
Ailede uyuşturucu kullanan kişi	
Var	71 (7.1)
Yok	936 (92.9)
Ailede bedensel özürli kişi	
Var	140 (13.9)
Yok	867 (86.1)
Ailede cezaevine giren kişi	
Var	199 (19.8)
Yok	808 (80.2)
Ailede huzurlu ortam	
Var	718(71.3)
Yok	289 (28.7)
Ailede sevgi ortamı	
Var	718 (71.3)
Yok	289 (28.7)

*: Sütun yüzdesi

110 (40-176) olarak saptandı ($p=0.001$). Ailede sevgi ortamı olduğunu belirten ergenlerin de ÇÖYÖ puan ortancası 93 (40-158), diğer grubun da 110 (40-176) bulundu ($p=0.001$).

'Çocuk Örselenme Yaşantıları Ölçeği'nin puan ortancasına göre çalışma grubu ikiye ayrıldı; ÇÖYÖ puanı ≤ 96 olanlar düşük, >96 olanlar yüksek olarak gruplandırıldı. Olguların 549'unun (% 54.5) ÇÖYÖ puanı yüksek gruptaydı. Düşük puan grubunda olanların %93.7'sinin, yüksek puan grubunda olanların %96.7'sinin babası hayatta idi ($p=0.022$). Sosyodemografik özelliklere göre ÇÖYÖ puanı düşük ve yüksek gruplar karşılaştırıldığında, düşük puan alan grubun % 64.6'sı, yüksek puan alan grubun %57.6'sı çekirdek aileye sahipti ($p=0.022$). Diğer sosyodemografik özellikler ile ÇÖYÖ'nün yüksek ya da düşük olması arasında anlamlı ilişki saptanmadı ($p>0.05$).

Çalışma grubunun aile yaşantısı özellikleri ile ÇÖYÖ'den aldıkları puanlar arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, düşük puan grubunda olanların %84.5'i, yüksek puan grubunda olanların %60.3'ü ailede huzur ortamı olduğunu; düşük puan grubunda olanların da %84.5'i, yüksek puan grubunda olanların %60.1'i ailede sevgi ortamı olduğunu belirtti (her ikisi de $p=0.001$). Diğer aile yaşantı özellikleri ile ÇÖYÖ'nün yüksek ya da düşük olması arasında anlamlı ilişki saptanmadı.

TARTIŞMA

Tüm dünyada ve ülkemizde önemli bir halk sağlığı sorunu olan çocuk örselenme ve ihmali, çocukta fiziksel yaralanmalara yol açmanın yanı sıra bilişsel, davranışsal, sosyal ve duygusal işlevler üzerinde de zararlar oluşturmakta ve etkiyi yaşam boyu sürmektedir (4,19). Örselenme ve ihmali olgularıyla karşılaşan hekim, çocuğun beden ve ruh sağlığı zarar görmeden ilk aşamada tanı koyarak gerekli önlemlerin alınmasını sağlamalıdır (20).

Çalışmamızda uygulamış olduğumuz 'ÇÖYÖ' ile Ankara'da düşük gelir düzeyine sahip bir bölgede, ergenlerin örselenme yaşantıları ve bunu etkileyen sosyodemografik faktörler değerlendirildi.

Çalışmamızda, ergenlerin örselenme yaşantılarının araştırılması için kullanılan ÇÖYÖ puan ortancası 96 bulundu. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği'ni değerlendiren diğer çalışmalarda, ortanca puanı Baydemir ve ark. (11) 59, Zeren ve ark. (12) 62.4, Özen ve ark. (13) 71.5, Aslan ve Alparslan (16), 64.2 bulmuştur. Bostancı ve ark. (21) ise yaptıkları çalışmada ÇÖYÖ ortanca puanını (100.6), bizim çalışmamızdaki gibi, diğer çalışmalara göre yüksek saptamışlardır. Araştırmacılar bunun nedenini, çalışmalarında kız olgu sayısının fazla olması ve erkeklerin travmatik yaşantılarını açıklamakta zorlanmalarına bağlamışlardır. Bizim çalışmamızda da kız olgu sayısı daha fazla olmakla birlikte cinsiyetler arasında ÇÖYÖ ortancası bakımından fark saptanmadı. Bu nedenle yüksek ÇÖYÖ değerlerini bu şekilde açıklamanın doğru olmadığını düşünüyoruz. Gelir düzeyi ile ÇÖYÖ puanları arasındaki ilişkinin değerlendirildiği çalışmalarda, gelir düzeyi düşük olanlarda ÇÖYÖ puanının yüksek saptandığı, yani gelir düzeyi en düşük grubun örselenmeye daha fazla maruz kaldığı bildirilmiştir (11,12,14,22). Bizim çalışmamızda, diğer çalışmalara göre, ÇÖYÖ puanının yüksek bulunma nedeni çalışma grubunun düşük gelir düzeyine sahip bir bölgedeki ergenlerden oluşmasına bağlandı. Çalışma grubumuzun sadece düşük gelir düzeyine sahip olgulardan oluşması nedeniyle farklı gelir düzeyleri arasındaki ilişki değerlendirilemedi.

Ülkemizde yapılan, ÇÖYÖ ile örselenme yaşantılarının değerlendirildiği araştırmalar 17-25 yaş grubuna aittir. Literatürde, çalışmamıza benzer olarak, ergenlerde ÇÖYÖ puanının değerlendirildiği bir çalışma bulunmamaktadır. Ergenlerde, Bal (17) örselenmenin kuraldışı davranışlarla

ilişkinin incelemiş, ancak ÇÖYÖ puanı vermemiştir. Zoroğlu ve ark. (5) ise ergenlerde istismar yaşantısını araştırmacıların kendileri tarafından hazırlanan bir anket ile değerlendirilmişlerdir. Bu çalışma, ülkemizde ÇÖYÖ kullanılarak ergenlerde örselenme yaşantılarının değerlendirildiği ilk çalışmadır. Ülkemizde toplumun tüm sosyal ve ekonomik kesimlerini içine alacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anne-babaların çocuk başına düşen sevgi, ilgi, denetleme ve fedakarlık düzeylerinin ailelerdeki çocuk sayısının artması oranında azaldığı bildirilmektedir (11,13,17). Çalışmamızda geniş ailelerde yaşayan ergenlerin ÇÖYÖ puanı daha yüksek saptandı; bu bulgu diğer araştırmalarla uyumlu bir bulgudur (11,14,21). Geniş ailelerde artan kişi sayısına ve ebeveynlerin çoğalan sorunlarla baş etmedeki yetersizliğine bağlı olarak, ergenlerde örselenmenin daha sık olabileceğini düşünüyoruz.

Çalışmamızda ÇÖYÖ puanı, babası sağ olan ergenlerde vefat etmiş olanlara göre daha yüksek bulundu. Zeren ve ark. (12) ise babanın sağ veya vefat etmiş olması ile ÇÖYÖ puanı arasında ilişki saptamamıştır. Çalışmamızda babası sağ olanlarda ÇÖYÖ puanının yüksek olmasını, toplumumuzdaki ataerkil aile yapısı nedeniyle babanın otorite kurmak amacı ile çocuklarını daha çok örselemesine bağlı olduğunu düşünüyoruz. Bu konuda literatürde Zeren ve ark. çalışması dışında başka çalışma bulunmamaktadır.

Aile içi çatışma, aile bağları, evlilik doyumu, ana-baba kişisel sorunları ve olumlu etkileşim kalıpları ile çocuk örselenme riski arasında güçlü bir ilişki mevcuttur (23-25). Higgins ve McCabe (10), aile uyum ve bütünlüğünün çocuk örselenme düzeyinin göstergesi olduğunu bildirmişlerdir. Kaya ve ark. (2), aile işlevlerine bakarak fiziksel ve duygusal örselenme-ihmalin iyi düzeyde, cinsel örselenmenin ise zayıf düzeyde tahmin edilebilir olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre, aile işlevlerinde yapılacak iyileştirmeler yoluyla çocukluk dönemi örselenme yaşantıları azaltılabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle risk altındaki çocuk ve ergenlerin belirlenip önleyici ve iyileştirici çalışmaların yapılmasının önemini vurgulamak istiyoruz.

Çocukluk ve ergenlik döneminde cinsel, fiziksel ve duygusal örselenmeye maruz kalanların, ergenlik döneminde daha fazla kesici-delici alet kullandığı, şiddet uyguladığı, erken yaşta ve birden çok kişi ile cinsel ilişki yaşadığı bildirilmektedir (3,6,17,26). Ayrıca çocukluk ve ergenlik döneminde

yaşanan örselenme ve ihmal, aile ilişkilerinde eksiklik, yetersizlik ve çatışmalar, ergenlik dönemindeki suç davranışlarının ana nedenlerinden biri olarak görülmektedir (9,10). Bu yüzden çocukların örselenme ve ihmal uğramalarının önlenmesi, çocuk ve ergen sağlığının korunması açısından son derece önemlidir. Bu aşamada biz çocuk hekimlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu çalışma ile örselenme ve ihmal davranışlarının erken tanınması, bu sayede ileri dönem yıkıcı etkilerinin önlenmesi ve bu konularda çocuk hekimlerinde farkındalık yaratılması amaçlanmıştır.

SONUÇ

Çalışmamızda babası sağ olanlarda ve geniş ailerde örselenme ihtimalinin daha çok olduğunun saptanması nedeniyle, babaların ve aile büyüklerinin eğitiminin çocukların örselenmesinin azaltılmasında çok önemli olacağını düşünmekteyiz. Ayrıca gelir düzeyi düşük bölgelerde de bu eğitimler daha yoğun olarak verilmelidir.

Çalışmamızda tüm ekonomik düzeylerin değerlendirilmemiş olması ve çalışma grubunun sadece eğitime devam eden ergenlerden oluşması çalışmamızın eksikliği olarak görülmektedir. Bu çalışma ön çalışmadır ve bu konuda tüm sosyoekonomik düzeylerin değerlendirildiği daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Ayrıca, ülkemizde örselenme ve ihmal olguları için özel olarak düzenlenmiş ulusal bir kayıt sisteminin ve veri havuzunun oluşturulması gerekmektedir. Kurbanların ve örseleyicilerin özellikleri, örselenme ve ihmal için risk faktörlerini belirlemek için yapılacak epidemiyolojik çalışmalar gereklidir. Bunlar belirlendikten sonra çocuk örselenme ve ihmalin sonuçlarını önlemek ve yüksek risk altındaki çocukları korumak için ulusal politikalar geliştirilmelidir.

Etik Komite Onayı: Etik komite onayı bu çalışma için, yerel etik komiteden alınmıştır.

Hasta Onamı: Hasta onamı alınmıştır.

Yazar Katkıları: Çalışma konsepti/Tasarımı - M.A.T.; Veri toplama - M.A.T., Ç.Ö.; Veri analizi/Yorumlama - M.A.T., Ç.Ö., R.Ü.S.; Yazı taslağı - M.A.T., R.Ü.S.; İçeriğin eleştirel incelemesi - M.A.T., Ç.Ö., R.Ü.S.; Son onay ve sorumluluk - M.A.T., Ç.Ö., R.Ü.S.

Çıkar çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

KAYNAKLAR

1. Mertin P, Mohr PB. Incidence and correlates of posttrauma symptoms in children from backgrounds of domestic violence. *Violence Vict* 2002;17:555-67. [CrossRef]
2. Kaya İ, Çeçen-Eroğul AR. Ergenlerde çocukluk dönemi istismar yaşantılarının yordalayıcısı olarak aile işlevlerinin rolü. *Eğitim ve Bilim* 2013;38:386-97.
3. Erel Ö, Gölge ZB. Üniversite öğrencilerinde riskli davranışlar ile çocukluk çağı istismar, dürtüsellik ve riskli davranışlar arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2015;16:189-97. [CrossRef]
4. Taner Y, Gökler B. Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi* 2004;35:82-6.
5. Zoroğlu S, Tüzün Ü, Şar V, Öztürk M, Kora ME, Alyanak B. Çocukluk döneminde ihmal ve istismarın olası sonuçlarının incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2001;2:69-87.
6. Smith CA. Adolescent maltreatment and its impact on young adult antisocial behavior. *Child Abuse Negl* 2005;29:1099-119. [CrossRef]
7. Ayan S. Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2007;8:206-14.
8. Karakuş Ö. Relation between childhood abuse and self esteem in adolescence. *International Journal of Human Sciences* 2012;9:753-63.
9. Herrenkohl TI, Herrenkohl RC. Examining the overlap and prediction of multiple forms of child maltreatment, stressors, and socio economic status: a longitudinal analysis of youth outcomes. *J Fam Violence* 2007;22:553-62. [CrossRef]
10. Higgins DJ, McCabe MP. Maltreatment and family dysfunction in childhood and the subsequent adjustment of children and adults. *J Fam Violence* 2003;18:107-20. [CrossRef]
11. Baydemir C, Acikgoz A, Derince D, Kaya Y, Ongun E, Kok H. The effect of childhood trauma on self-esteem in school of health students in a province of western Turkey. *Life Sci J* 2014;11:749-57.
12. Zeren C, Yengil E, Çelikel A, Arık A, Arslan M. Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı istismarı sıklığı. *Dicle Tıp Dergisi* 2012;39:536-41. [CrossRef]
13. Özen Ş, Antar S, Özkan M. Çocukluk çağı travmalarının umutsuzluk, sigara ve alkol kullanımı üzerine etkisi, üniversite son sınıf öğrencilerini inceleyen bir çalışma. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi* 2007;20:79-87.
14. Fergusson DM, Lynskey MT. Physical punishment / maltreatment during childhood and adjustment in young adulthood. *Child Abuse Negl* 1997;21:617-30. [CrossRef]
15. Bernstein DP, Fink L, Handelsman L, et al. Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *Am J Psychiatry* 1994;151:1132-6. [CrossRef]
16. Aslan SH, Alparslan ZN. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği'nin bir üniversite öğrencisi örnekleminde geçerlik, güvenirlik ve faktör yapısı. *Türk Psikiyatri Derg* 1999;10: 275-85.
17. Bal S. Çocukluk örselenme yaşantıları, ana-baba-ergen ilişkisi biçimleri ve sosyal destek algısının kuraldışı davranışlarla ilişkisi. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Adana, 2010.
18. Temel istatistikler; Gelir, yaşam, tüketim ve yoksulluk; Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, 2006-2014. 2 Şubat 2016 T.C Başbakanlık DİE web sitesi: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.
19. Gökler I. Çocuk istismarı ve ihmali: erken dönem stresin nörobiyolojik gelişime etkisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 2002;9:47-57.
20. Maternal, newborn, child and adolescent health. http://www.who.int/maternal_child_adolescent/topics/adolescence. Accessed June, 2014.
21. Bostancı N, Albayrak B, Bakoğlu İ, Çoban, Ş. Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. *New/Yeni Symposium Journal* 2006;44:189- 95.
22. Aydın O, İşmen AE. 18-25 yaş grubu erkeklerde çocukluk çağı örselenme yaşantısının incelenmesi. *MÜAEF Bilimleri Dergisi* 2003;18:7-20.
23. McCullough M, Scherman A. Family-of-origin interaction and adolescent mothers' potential for child abuse. *Adolescence* 1998;33:375-84.
24. Doğan Önen Ö. Cinsel istismara uğrayan ergenlerde bireysel, ailesel ve istismara ait özelliklerin tanımlanarak, istismara uğrama ve psikiyatrik bozukluk oluşumu üzerine etkilerinin araştırılması: kontrollü bir çalışma. *Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2009.*
25. Yılmaz G. Cinsel istismara uğramış ve uğramamış 6-12 yaş grubundaki çocukların aile resmi çizimleri, davranış sorunları ve ailelerin işlevsel özelliklerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2009.*
26. Narvaez JC, Magalhães PV, Trindade EK, et al. Childhood trauma, impulsivity, and executive functioning in crack cocaine users. *Compr Psychiatry* 2012;53:238-44. [CrossRef]